



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL T. D. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. balandžio 25 d. Nr. 242-176

Vilnius

Lietuvos bankas gavo T. D. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį, kurios neatskiriama dalis yra Būsto turto draudimo taisyklės Nr. 067 (galioja nuo 2007 m. sausio 2 d.) (toliau – Taisyklės). 2008 m. sausio 23 d. išduotas draudimo liudijimas Nr. (*duomenys neskelbiami*), kuriuo AB SEB banko naudai apdraustas pareiškėjo būstas, esantis adresu: (*duomenys neskelbiami*). Šia sutartimi pareiškėjo būstas apdraustas draudimo variantu „Minimalus draudimas“, t. y. draudimo apsauga nuo ugnies ir gamtinių jėgų.

Pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. dėl stipraus vėjo buvo sugriauta dalis rąstinio gyvenamojo namo – dėl stipraus vėjo įgriuvo namo stogas (toliau – įvykis). Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo žalos bylos Nr. (*duomenys neskelbiami*) administravimo veiksmus: 2017 m. rugsėjo 21 d. atliko įvykio vietos apžiūrą ir surašė Turto sunaikinimo, sugadinimo aktą bei kreipėsi į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą dėl duomenų apie įvykio metu vyravusį vėjo greitį. Remdamasis surinkta informacija, draudikas nustatė, kad pastato stogas sugriuvo ne dėl stipraus vėjo, o dėl kitų priežasčių: dėl „pastato natūralaus sėdimo plėtimosi“, dėl Statybos techninio reglamento (toliau – STR) nesilaikymo ir dėl natūralaus konstrukcijų nusidėvėjimo. Vadovaudamasis draudimo sutarties nuostatomis, draudikas 2017 m. spalio 3 d. priėmė sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką. Pareiškėjas su draudiko priimtu sprendimu nesutiko, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodė nesutinkantis su draudiko priimtu sprendimu. Pareiškėjo teigimu, draudikas nepagrįstai prisiėmė sau teismo eksperto funkcijas ir galimai nustatė pastato nusėdimą, nurodydamas, kad įvykis įvyko dėl natūralaus nusidėvėjimo, tačiau nepateikė jokių dokumentų šiam faktui konstatuoti. Draudikas, neturėdamas teisės vertinti statybos darbų, atliko teismo eksperto funkciją ir tuo pažeidė teisės aktus, reglamentuojančius statybos objektų vertinimą. Pareiškėjas nesutinka su draudiko nurodomomis aplinkybėmis, kad įvykis nėra audros ar stipraus vėjo pasekmė. Pareiškėjo teigimu, draudikas nepagrįstai rėmėsi tik Vilniaus miesto hidrometeorologijos stoties, kuri nuo įvykio vietos nutolusi daugiau nei 20 kilometrų, pateiktais duomenimis. Pareiškėjas nurodo, kad draudikas vadovaujasi tik spėlionėmis, todėl jo išvados yra hipotetinės.

Pareiškėjo teigimu, draudikas nuspėpė faktą, kad pastatai yra veikiami ne vidutinio vėjo greičio, o vėjo gūsių, susiformuojančių nebūtinai vėjo greičio matavimo vietoje. Pareiškėjas nurodo, kad dažniausiai vietiniai vėjai formuojasi, kai sinoptinio masto vėjų sistema yra veikiamas vietos sąlygų (reljefo, paklotinio paviršiaus ir pan.). Pareiškėjas pažymi, kad „kliūčių pavėjinėje pusėje susidaro turbulentinis oro judėjimas, todėl vėjas savo poveikio vietoje įgauna vietos veiksnių suformuotą savybių kompleksą, todėl padidėja jo greitis nuo 1,4 iki 1,7 karto ir taip

susidaro gūsingas vėjas, kuris ir yra pastatų sugriuvimo iniciatorius.“ Pareiškėjo nuomone, „jei 20 kilometrų nuo įvykio vietos yra užfiksuotas 18 m/s vėjo greitis, tai vėjo gūσιο metu jam palankiomis sąlygomis įvykio vietoje jis galėjo siekti nuo 25,2 iki 30,6 m/s.“

Pareiškėjas taip pat nurodo, kad 2018 m. sausio 17 d. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informacijos skyriaus rašte Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Raštas) teigiama, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. vėjo greitis Lietuvos Respublikos skirtinguose vietovėse galėjo siekti ir daugiau nei 20 m/s, todėl draudikas neturėjo teisės vadovautis vien Vilniaus hidrometeorologijos tarnybos duomenimis, nurodytais Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos 2017 m. lapkričio 9 d. pažymyje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Pažyma). 2018 m. sausio 17 d. Rašte nurodoma, kad draudikas negalėjo vadovautis tik pateiktais duomenimis, bet privalėjo atsižvelgti į konkrečias sąlygas ir vėjo padarytus nuostolius, nes įvykio vietoje vėjo greitis nebuvo matuojamas. Be to, 2018 m. sausio 17 d. Rašte taip pat pažymima, kad įvykio metu Lietuvos Respublikoje siautė ciklonas, todėl vėjo greitis šalies pietrytiniuose rajonuose, meteorologijos stočių duomenimis, siekė 18–20 m/s. Pareiškėjo teigimu, draudikas privalėjo atsižvelgti į tai, kad Lietuvos Respublikoje siautęs ciklonas padarė daug žalos, ir vadovautis žiniasklaidos teikiama informacija apie vėjo sukeltus padarinius. Pareiškėjas pažymi, kad 2017 m. birželio 29 d. „MadeinVilnius“ rašoma, kad „vėjo greitis gūsiuose pasieks 25 m/s“. 2017 m. birželio 13 d. laikraštyje „Kauno diena“ rašoma, kad „lūžo medžiai, o vėjo greitis pasiekė 21 m/s“. 2017 m. birželio 29 d. laikraštyje „Vakarų ekspresas“ prognozuojama, kad „vėjo greitis gūsiuose sustiprės iki 25 m/s“, o 2017 m. birželio 2 d. laikraštyje „Kauno diena“ pažymima, kad „nuo veikiamų vėjo gūsių lūžo medžių šakos, virto nulaužti medžiai“. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas padarė išvadą, kad draudikas vadovaujasi tik Vilniaus mieste nustatytu vėjo greičiu, tačiau ignoruoja faktą, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. Lietuvos Respublikoje taip pat praūžė stipri audra (ciklonas), vėjas laužė medžius ir plėšė stogus.

Nesutikdamas su draudiko priimtu sprendimu, pareiškėjas taip pat nurodo, kad yra būtina vadovautis Boforto skale, nustatančia vėjo greitį pagal patiriamus vėjo padarinius konkrečioje vietoje. Pagal Boforto skalę, 2017 m. rugsėjo 18 d. vėjo greitis Lietuvos Respublikoje siekė 9 balus. Kadangi tai yra laikoma stipria audra, akivaizdu, kad vėjo greitis buvo ne mažesnis nei 20,8 m/s ir vietomis siekdavo 24,4 m/s (pagal Boforto skalę). Tokio gūsingo vėjo padaryti nuostoliai privalo būti atlyginti draudiko, nes vėjo greitis viršijo 20 m/s.

Pareiškėjo teigimu, draudikas negalėjo vadovautis 2017 m. lapkričio 7 d. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateiktoje Pažymyje nurodytomis aplinkybėmis, nes vėjo greičio matavimo stotis yra Verkiuose, taigi daugiau nei 20 kilometrų nuo įvykio vietos. Pareiškėjas nurodo, kad draudikas šiuo atveju prisiėmė riziką „dėl staiga per trumpą laiką atsiradusio griauamo vėjo gūσιο padarinių“, todėl draudikas privalo atlyginti žalą, t. y. išmokėti draudimo išmoką, lygią pastato atkuriamajai vertei, nes tik tai iš esmės atitinka Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą visiško nuostolio atlyginimo principą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Draudikas pabrėžė, kad po įvykio atvykus į vietą buvo nustatyta, kad nebaigtos statybos rąstinio namo stogas yra sugriuvęs į namo vidų. Pastato durų ir langų angos paliktos atviros ir neužsandarintos. Draudiko nuomone, pastato stogo griuvimo vertikali kryptis ir nenuplėštos smulkios dalys (apskardavimo elementai ir stogo danga) rodo, kad pastato sugriuvimo priežastis nėra susijusi su draudiko prisiimta draudimo rizika.

Draudikas taip pat nurodo, kad Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba pateikė informaciją, kad laikotarpiu nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. iki 2017 m. rugsėjo 18 d. didžiausias vėjo greitis (*duomenys neskelbiami*), artimiausios Vilniaus meteorologijos stoties duomenimis, buvo 18 m/s. Draudiko teigimu, užfiksuotais duomenimis, didžiausias vėjo greitis buvo 18 m/s, toks vėjas yra įprastas Lietuvoje ir į tai yra atsižvelgiama projektuojant statinius. Įvykio teritorija pagal STR Nr. 2.05.04:2003 priskiriama prie I vėjo apkrovos rajono, kuriame statiniai turi atlaikyti ne mažesnę nei 24 m/s vėjo greitį. Draudikas prisiėmė riziką atlyginti žalą net ir tuo atveju, jei draudimo objektas buvo sugadintas dėl vėjo, kuris viršys bent 20 m/s greitį, tačiau, draudiko

nuomone, šiuo atveju net ir toks vėjo greitis užfiksuotas nebuvo.

Draudikas nurodo, kad, vertindamas žalos kilimo priežastis, remiasi visa surinkta informacija (fotografijomis, paaiškinimais, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos informacija, kitų klientų pranešimais apie analogiškus sugadinimus). Draudiko teigimu, šiuo atveju Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba pateikė artimiausios įvykio vietai greičio matavimo stoties, kuri matuoja didžiausią vėjo greitį (didžiausias vėjo greitis fiksuojamas gūsių metu), parengtus duomenis. Draudikas pažymi, kad pareiškėjo pateikiamos informacijos interpretacijos ir bandymas remtis Boforto skale nėra tinkami, nes pagal Boforto skalę nustatomi matavimo vienetai, kuriais remiantis nusakomas oro sąlygų stiprumas, tačiau pati informacija gali būti pateikta ir taikant kitus matavimo vienetus. Draudikas teigia sprendimą priėmęs remdamasis Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateikta informacija, užfiksuotais konstrukcijų pažeidimais dėl natūralaus nusidėvėjimo, STR pažeidimais, aplinkinės teritorijos vertinimu, sugadinimų pobūdžiu, kitų, su stipraus vėjo rizika susijusių klientų kreipimosi nebuvimu, todėl pagrįstai 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas pažymi, kad pastato defektai atsirado dėl kitų priežasčių, esami sugadinimai nėra padaryti dėl stipraus vėjo. Draudiko teigimu, „pastato žala atsirado dėl jo natūralaus sėdimo plėtimosi, STR reikalavimų nesilaikymo nebaigtos statybos pastatams ir natūralaus konstrukcijų nusidėvėjimo“. Draudikas nurodo, kad, pagal STR 1.08.02:2002 (nauja redakcija STR 1.06.01:2016), „statytojas sustabdant statybos darbus, kurie nevykdomi ilgą laiką, turėjo parengti statybos darbų konservavimo projektą remdamasis Statinio konservavimo tvarkos aprašu. Konservuojant reikia užtikrinti apsaugas nuo ardančio klimato, gruntinio vandens, grunto nuošliaužų, laikinų koncentruotų krūvių ir kito poveikio, nestatanti ir neįrengiant naujų konstrukcijų. Svarbiausias konservavimo uždavinys yra sukurti pakankamai sandarią aplinką, į kurią nepatektų drėgmė ir nepūstų vėjas.“ Draudiko teigimu, šie veiksmai ir lėmė stogo įgriuvimą, todėl draudikas pagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką.

Dėl šių priežasčių draudikas, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis ir atsižvelgdamas į tai, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykis įvyko ne dėl stipraus vėjo, o dėl kitų priežasčių, įvykį pripažino nedraudžiamuoju ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią įvykio metu patirtus nuostolius.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, tarp šalių ginčas iš esmės kilo dėl 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju.

Vertinant pareiškėjo draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo pagrįstumą, visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip yra nurodęs kasacinis teismas savo praktikoje, draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga, tačiau ji nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka, ir atvejus, kada draudikas yra atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamos rizikos ribas, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 dalimi, draudimo apsauga – tai draudiko įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui.

CK 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo išmokos mokėjimas yra pagrindinė draudiko pareiga, kuri vykdoma įvykus draudžiamajam įvykiui. Vadinasi, tik nustatius, kad yra įvykęs teisiškai reikšmingas faktas – draudžiamasis įvykis, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartyje, priimtoje išnagrinėjus civilinę bylą Nr. 3K-3-316/2013, yra nurodęs, kad nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (nuo pradžių).

Pareiškėjo ir draudiko draudimo sutartis buvo sudaryta pagal Taisyklių, kurios yra neatskirama šios draudimo sutarties dalis, nuostatas. Šalių sudaryta sutartis, kaip turto draudimo sutartis, yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas, tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008), kad sudarančiam draudimo sutartį draudėjui nekiltų abejonių dėl sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties. Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos per plačiai, priešingu atveju būtų nepagrįstai išplečiami draudiko prisiimti įsipareigojimai. Tai reiškia, kad draudimo sutartį sudarančiose taisyklėse turi būti nurodomi požymiai, kuriems esant įvykis gali būti pripažintas draudžiamuoju. Pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tuomet, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-268/2004).

Taigi, nagrinėjant šalių ginčą ir siekiant įvertinti draudiko sprendimo pripažinti 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykį nedraudžiamuoju pagrįstumą, reikia nustatyti, ar šis įvykis iš tiesų neatitinka draudžiamąjį įvykio apibrėžimo, įtvirtinto Taisyklių sąlygose, ir atitinka nedraudžiamąjį įvykio sąvoką.

Taisyklių 4.1.5 a papunktyje yra nustatyta, kad „draudimo apsauga apdraustajam turtui apima įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl pasireiškimo šiame skyriuje išvardintų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, rizikų: gamtinių jėgų: audros – stipraus vėjo (vėjo greitis ar vėjo greitis gūsio metu 20 m/s ir didesnis), kuris ardo pastatus, laužo medžių šakas, išjudina lengvesnius daiktus. [...] Nuostoliai dėl audros, potvynio, liūtis, krušos ir sniego slėgio neatlyginami: jei vanduo, sniegas, purvas patenka į apdraustų patalpų vidų per išorinius, atitvarinius pastato elementus (stogą, išorines sienas, langus, duris), išskyrus tuos atvejus, kai šios angos atsirado dėl audros, potvynio, liūtis, krušos, sniego slėgio ir yra nuostolių, padarytų pastatams. *Kai draudimo vietoje negalima nustatyti audros, liūtis, krušos, sniego slėgio ar potvynio parametrų, tai daroma išvada, kad audros, liūtis, krušos, sniego slėgio ar potvynio parametrai atitinka Taisyklių Draudimo sąlygų 4.1.5 a – 4.1.5 e punktuose nustatytus parametrus, jei panašių nuostolių apdraustiems objektams galėjo padaryti tik akivaizdžiai šios gamtinės jėgos, atsižvelgiant ir į įvykio vietai artimiausios Hidrometeorologijos stoties pateiktus duomenis.*“

Įvertinus pirmiau minėtų Taisyklių nuostatų, įtvirtinančių nagrinėjamo ginčo kontekste aktualų draudžiamąjį įvykio apibrėžimą, turinį, darytina išvada, kad šios sąlygos yra pakankamai paprastos, aiškiai ir nedviprasmiškai atskleidžiančios, koks įvykis (t. y. kokių požymių turintis įvykis ir esant kokioms sąlygoms) yra laikomas (pripažįstamas) draudžiamuoju įvykiu pagal Taisyklių sąlygas. Pažymėtina, kad, pagal Taisyklių sąlygas, draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, įsipareigojo dėl audros ar stipraus vėjo kilusį įvykį pripažinti draudžiamuoju tik tada, kai

vėjo greitis (net ir gūsio metu) yra 20 m/s ir didesnis. Jei įvykio metu vėjo greitis yra mažesnis nei 20 m/s, draudikas turi teisę įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atsisakyti išmokėti draudimo išmoką.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas, siekdamas įvertinti, ar pareiškėjo nurodytas 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykis atitinka draudžiamą įvykio „audra“ sąlygas, vadovaudamasis Taisyklių 4.1.5 papunkčio nuostatomis, kreipėsi į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą dėl duomenų apie laikotarpį nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. iki 2017 m. rugsėjo 18 d. buvusias hidrometeorologijos sąlygas. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Pažymoje nurodoma, kad, artimiausios Vilniaus meteorologijos stoties duomenimis, (*duomenys neskelbiami*), laikotarpį nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. iki 2017 m. rugsėjo 18 d. didžiausias vėjo greitis nepasiekė pavojingo meteorologinio reiškinio rodiklio. Remiantis Pažymoje nurodyta informacija, nustatyta, kad pareiškėjo nurodytą žalą apdraustam pastatui padarymo dieną – 2017 m. rugsėjo 18 d. – didžiausias vėjo greitis siekė 18 m/s. Todėl, vadovaujantis Pažymos duomenimis, darytina išvada, kad artimiausia draudimo vietai meteorologinė stotis 2017 m. rugsėjo 18 d. neužfiksavo Taisyklių 4.5.1 papunktyje nustatytą draudžiamą įvykio „audra“ kiekių parametrų.

Siekdamas nuginčyti draudiko priimtą sprendimą, pareiškėjas tvirtina, kad 2018 m. sausio 17 d. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateiktame Rašte teigiama, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. vėjo greitis Lietuvos Respublikoje skirtingose vietovėse galėjo siekti ir daugiau nei 20 m/s, todėl, pareiškėjo teigimu, draudikas negalėjo besąlygiškai vadovautis pateikta Pažyma, o privalėjo atsižvelgti į konkrečias sąlygas ir vėjo padarytus nuostolius, nes (*duomenys neskelbiami*), vėjo greitis nebuvo matuojamas. Lietuvos banko vertinimu, svarbu yra tai, kad pareiškėjas ir draudikas, sudarydami draudimo sutartį, aiškiai susitarė, kad nustatant vėjo greitį įvykio metu bus atsižvelgiama į įvykio vietai artimiausios Lietuvos hidrometeorologijos stoties pateiktus duomenis. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad tiek draudiko pateiktoje Pažymoje, tiek pareiškėjo pateiktame Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Rašte esantys duomenys yra pateikti artimiausios (*duomenys neskelbiami*), Vilniaus meteorologijos stoties, esančios Trakų Vokėje. Be to, svarbu yra ir tai, kad draudikas, iš karto po įvykio atlikdamas apžiūrą, įvertino ne tik įvykio metu apgadintą pastatą, bet ir šalia esančius namus bei aplinką. Iš Lietuvos bankui pateiktų nuotraukų matyti, kad nei šalia esantiems pastatams, nei aplinkai žala nebuvo padaryta. Atsižvelgiant į šiuos Lietuvos bankui pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudikas, prieš priimdamas sprendimą, atsižvelgė ne tik į Pažymoje nurodytą vėjo greitį, tačiau įvertino ir vėjo padarytus nuostolius pastatams ir aplinkai. Todėl pareiškėjo teiginiai, kad draudikas besąlygiškai vadovavosi pateikta Pažyma ir neatsižvelgė į konkrečias sąlygas ir vėjo padarytus nuostolius, yra atmestini kaip nepagrįsti.

Lietuvos banko vertinimu, reikia atsižvelgti ir į tai, kad STR 2.05.02:2008 „Statinių konstrukcijos. Stogai“ (toliau – Reglamentas) 8 punkte yra numatyta, kad stogai turi būti atsparūs atmosferos poveikiui ir projektiniams eksploatacijos poveikiams. Stogai turi būti suprojektuoti, pastatyti ir naudojami taip, kad atitiktų esminius statinių reikalavimus. Reglamento 1 priedo „Hidroizoliacinės stogo dangos tvirtinimo reikalavimai“ 1.1 lentelėje yra nustatytos vėjo greičio pagrindinės atskaitinės vertės: Vilniaus rajone stogai turi būti suprojektuoti taip, kad atlaikytų 24 m/s vėjo greitį. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Pažymoje nurodyta, kad laikotarpiu nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. iki 2017 m. rugpjūčio 18 d. didžiausias vėjo gūsio greitis siekė nuo 15 iki 18 m/s, tai patvirtina draudiko argumentą, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. vyravęs vėjo greitis objektyviai negalėjo sugriauti pastato stogo, kaip nurodo pareiškėjas.

Siekdamas pagrįsti savo reikalavimą, pareiškėjas Lietuvos bankui taip pat nurodo, kad, jeigu 20 kilometrų nuo įvykio vietos buvo užfiksuotas 18 m/s vidutinis vėjo greitis, tai „vėjo gūsio metu, jam palankiomis sąlygomis, įvykio vietoje jis galėjo siekti nuo 25,2 m/s iki 30,6 m/s“. Taip pat pareiškėjas vadovaujasi ir Boforto skale bei žiniasklaidoje paskelbtais duomenimis, kurių pagrindu nustatė, kad įvykio vietoje turėjo būti 22,5 m/s (ar net didesnis) vėjo greitis. Vertinant šiuos Lietuvos bankui pateiktus duomenis, kuriais pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, svarbu yra tai, kad pareiškėjas nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurie pagrįstų

pareiškėjo nurodomus duomenis ir pateiktus vėjo greičio skaičiavimus. Pažymėtina, kad pareiškėjas Lietuvos bankui pateikė žiniasklaidoje publikuotus straipsnius, kurie, pareiškėjo teigimu, patvirtina, kad įvykio metu vėjo greitis siekė daugiau nei 20 m/s, todėl padarė daug žalos aplinkai ir pastatams. Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, matyti, kad pareiškėjo pateiktuose straipsniuose yra nurodoma informacija, kuri patvirtina, kad 2017 m. birželio mėn. Lietuvoje siautė audra, tačiau svarbu yra tai, kad įvykis įvyko 2017 m. rugsėjo 18 d. Taigi šios aplinkybės suponuoja išvadą, kad draudikas, prieš priimdamas sprendimą, pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateiktais duomenimis. Be to, iš Lietuvos bankui pateiktame Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Rašte nurodytų duomenų matyti, kad Pažymoje nurodytas vėjo greitis yra pats didžiausias per parą užregistruotas vėjo gūσιο greitis. Lietuvos banko vertinimu, šios aplinkybės suponuoja išvadą, kad draudikas pagrįstai vadovavosi Pažymoje nurodytu vėjo greičiu, vyravusiu 2017 m. rugsėjo 18 d., nes Pažymoje yra nustatytas ne vidutinis vėjo greitis, o didžiausias per parą užfiksuotas vėjo gūσιο greitis. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas neturi pagrindo konstatuoti, kad 2017 m. rugsėjo 17 d. žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl stipraus vėjo, atitinkančio draudimo sutartyje nustatytus „audros“ kriterijus.

Taisyklių 5.2 papunktyje nustatyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.), išskyrus tuos atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje nurodytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas. Taisyklių 5.3.1 papunktyje taip pat nustatyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl pastato konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo ar kitų pastato defektų, atsiradusių sutarties galiojimo metu, kai tai atsitiko dėl apdraustame pastate vykdomų statybos, rekonstrukcijos, remonto, apdailos darbų arba dėl prie sudarant draudimo sutartį vykdytų statybinių tyrinėjimų, projektavimo, statybos klaidų ir broko. Taip pat Taisyklių 5.5 papunktyje nustatyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi.

Vertinant visus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, pažymėtina, kad draudikas, siekdamas pagrįsti priimtą sprendimą, pateikė paaiškinimus, kad R. K. (kvalifikacijos atestatas Nr. *(duomenys neskelbiami)*), suteikiantis teisę eiti ypatingojo statinio vadovo ir ypatingojo statinio statybos techninės priežiūros vadovo pareigas) atliktas ekspertinis tyrimas patvirtina argumentus, kad pastato defektai atsirado ne dėl stipraus vėjo, o dėl kitų priežasčių. 2018 m. kovo 5 d. R. K. sudarytoje Išvadoje dėl pastato defekto atsiradimo priežasčių (toliau – išvada) nurodyta, kad įvykio metu apgadintas pastatas „neturi visų atitvarinių konstrukcijų (durų, langų), durų ir langų angos paliktos atviros ir neužsandarintos. Statybos darbai sustabdyti prieš dvejus metus, tačiau statybos nėra užkonservuotos taip, kaip numato STR. Vietomis yra fiksuojami medienos pažeidimai dėl puvimo proceso. [...] Nustatyta, kad šalia esantys pastatai ir kiti objektai nebuvo apgadinti. Apžiūrėjus aplinkinę teritoriją ir esančius pastatus, stipraus vėjo požymių nebuvo užfiksuota. Fiksuojama, kad draudimo objekto stogas įgriuvo į vidų, stogo danga, apskardinimai nenuplėšti, kas pagrindžia, kad pastato defektai atsirado dėl kitų priežasčių, o ne dėl stipraus vėjo ar audros.“

Išvadoje pažymėta ir tai, kad „STR 1.08.02:2002 (nauja redakcija STR 1.06.01:2016) 31 straipsnyje yra nustatyta, kad „sustabdžius statinių statybą atliekami jų konservavimo darbai Statinio konservavimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka ir atvejais. Minėto reglamento 5 priedo 2.3 papunktyje yra nurodyta, kad statinio konservavimo darbai atliekami (jei numatoma ilgesnė kaip 3 mėnesių statybos sustabdymo trukmė): kai statybą sustabdo pats statytojas savo sprendimu. Iš pateiktos informacijos konstatuota, kad nagrinėjamu atveju statybos darbai sustabdyti prieš du metus, taigi statybos statytojas stabdydamas statybos darbus ilgesniam nei 3 mėnesių terminui turėjo parengti statybos darbų konservavimo darbus remdamasis Statinio konservavimo tvarkos apraše nustatyta tvarka. Minimali statinio konservavimo darbų apimtis turi užtikrinti sumontuotų (pastatytų) statinio laikančių konstrukcijų ir atitvarų apsaugą nuo ardančio klimato, gruntinio vandens, laikinų koncentruotų krūvių ir kitų poveikių, nestatant ir neįrengiant naujų konstrukcijų. [...] Objekto savininkas nesilaikė STR reikalavimų ir neužtikrino pastato

tinkamos priežiūros, kas pagreitino pastato konstrukcijų natūralaus nusidėvėjimo.“

Atlikęs ekspertinį vertinimą R. K. padarė išvadą, kad „vertinant visą surinktą informaciją konstatuojama, kad pastato defektai atsirado dėl kitų priežasčių, esami sugadinimai nėra padaryti dėl stipraus vėjo. Pastato žala atsirado dėl jo natūralaus sėdimo plėtimosi, STR reikalavimų nesilaikymo nebaigtos statybos pastatams ir natūralaus konstrukcijų nusidėvėjimo.“

Kaip minėta, Taisyklių 5 punkte, kuriame išdėstytos įvykių pripažinimo nedraudžiamaisiais sąlygos, nustatyta, kad nuostoliai dėl neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.), dėl pastato konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo ar kitų pastato defektų, atsiradusių sutarties galiojimo metu, kai tai atsitiko dėl apdraustame pastate vykdomų statybos, rekonstrukcijos, remonto, apdailos ir dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi yra pripažįstami nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais. Lietuvos banko vertinimu, išvados duomenys suteikia pagrindą konstatuoti, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. apdraustam pastatui žala buvo padaryta „dėl natūralaus nusidėvėjimo, sėdimo plėtimosi ir dėl netinkamo pastato užkonservavimo“. Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas Lietuvos bankui nepateikė jokių įrodymų, galinčių paneigti išvadą ir patvirtinti, kad apdraustas pastatas buvo suprojektuotas ir eksploatuojamas, laikantis teisės aktuose įtvirtintų statinio ir jo dalių priežiūros reikalavimų. Lietuvos bankui pateikti įrodymai leidžia daryti išvadą, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. apdraustam pastatui žala buvo padaryta dėl kitų priežasčių („natūralaus sėdimo plėtimosi, STR reikalavimų nesilaikymo ir natūralaus nusidėvėjimo proceso“), o ne dėl stipraus vėjo. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali patvirtinti teiginio, kad 2017 m. rugsėjo 18 d. buvęs vėjas galėjo padaryti nuostolių geros būklės pastatams, darytina išvada, kad aplinkybės, jog 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykiui taikytinos ne Taisyklių 4.5.1 papunktyje nustatytos draudžiamojo įvykio „audra“ sąlygos, o Taisyklių 5.2, 5.3.1 ir 5.5 papunktyje įtvirtintos įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju nuostatos, laikytinos įrodytomis. Todėl, vadovaujantis nustatytomis aplinkybėmis ir Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma, darytina išvada, kad pareiškėjo reikalavimas pripažinti 2017 m. rugsėjo 18 d. įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo T. D. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavadojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas